

Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας
Τμήμα Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης

Διαλέξεις Μαθήματος Οικονομική Γεωγραφία Ε' Εξαμήνου

Διδάσκων: Δρ. Χρίστος Απ. Λαδιάς

Η ΧΩΡΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΜΟΝΤΕΛΟ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Οι αγροτικές μονάδες δεν μπορούν να χωροθετηθούν οπουδήποτε εξαιτίας των δεσμεύσεων του περιβάλλοντος όπως:

- ⇒ Τα χαρακτηριστικά του εδάφους (αν ευδοκίμει ένα προϊόν)
- ⇒ Κλιματικές συνθήκες
- ⇒ Περιεκτικότητα του εδάφους σε θρεπτικά συστατικά
- ⇒ Ιδιοσυστασία του εδάφους
- ⇒ Ανάγλυφο του εδάφους
- ⇒ Υψόμετρο
- ⇒ Βροχόπτωση κλπ

ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΟΥ VON THÜNEN

Ο Thünen έκανε 10 υποθέσεις:

- 1) Υπάρχει μια ομαλή κοιλάδα στο κέντρο της οποίας υπάρχει μία απομονωμένη πόλη
- 2) Η πόλη είναι η μοναδική αγορά των προϊόντων
- 3) Η μεταφορά των προϊόντων γίνονται με ένα μέσο (κάρο)
- 4) Στην περιφέρεια της κοιλάδας μένουν οι γεωργοί
- 5) Οι γεωργοί επιδιώκουν μεγιστοποίηση κερδών
- 6) Η παραγωγή της πεδιάδας προσαρμόζεται στις ανάγκες της αγοράς
- 7) Η γονιμότητα του εδάφους είναι ίδια σε όλη την πεδιάδα
- 8) Οι τιμές των προϊόντων καθορίζονται από την προσφορά και ζήτηση
- 9) Το κόστος μεταφοράς μεταβάλλεται ανάλογα με την απόσταση
- 10) Η ένταση της χρήσης του εδάφους είναι ίδια σε όλη την πεδιάδα

...συνέχεια

Βάσει των παραπάνω παραδοχών, ο Thünen ασχολήθηκε με 2 βασικά ερωτήματα:

- 1) ΠΩΣ ΚΑΤΑΝΕΜΕΤΑΙ Η ΠΡΟΣΟΔΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΔΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ;
- 2) ΠΩΣ ΚΑΤΑΝΕΜΕΤΑΙ Η ΓΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ;

ΠΩΣ ΚΑΤΑΝΕΜΕΤΑΙ Η ΠΡΟΣΟΔΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΔΙΟ ΠΡΟΪΟΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ;

Η γαιοπρόσοδος είναι η τιμή (ενοίκιο) για το δικαίωμα χρήσης της γης και υπολογίζεται με τον τύπο:

Γαιοπρόσοδος = παραγωγή \times (τιμή - κόστος) - παραγωγή \times μεταφορικά έξοδα

ή

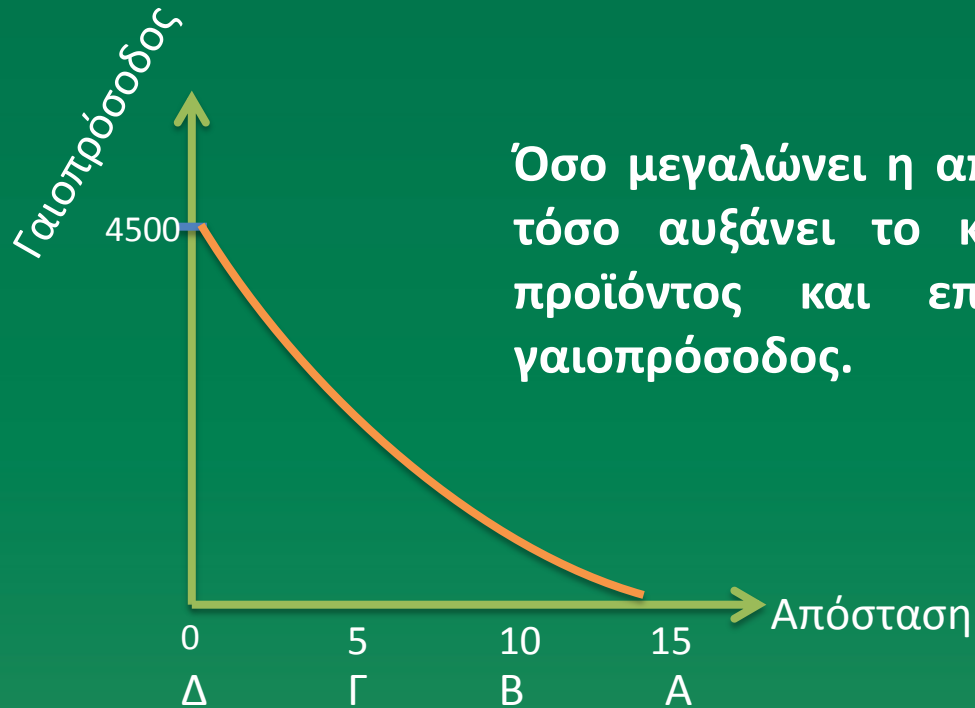
$$0 = \pi \times (P - K) - \pi \times f(A)$$

$$\pi \times (P - K) = \pi \times f(A)$$

$$A = (P - K) / f \Leftrightarrow \text{Η απόσταση είναι κόστος}$$

...συνέχεια

Όσο μεγαλώνει η απόσταση από την πόλη, τόσο αυξάνει το κόστος μεταφοράς του προϊόντος και επομένως μειώνεται η γαιοπρόσοδος.

...συνέχεια

Αν υποθεθεί ότι υπάρχουν 4 γεωργοί (Α, Β, Γ, Δ) που παράγουν το ίδιο προϊόν σε διαφορετική απόσταση από την πόλη (0, 5, 10, 15) τότε:

- ✓ Ο Α που παράγει σε απόσταση 15 χλμ πληρώνει γαιοπρόσοδο 0 χρηματικές μονάδες.
- ✓ Ο Β παράγει σε απόσταση 10 χλμ και πληρώνει 1.500 χρηματικές μονάδες.
- ✓ Ο Γ που παράγει σε απόσταση 5 χλμ, πληρώνει μεγαλύτερο ενοίκιο από τον Β, δηλαδή 3.000 χρηματικές μονάδες.
- ✓ Ο Δ, τέλος, που βρίσκεται σε 0 απόσταση πληρώνει 4.500 χρηματικές μονάδες.

Η γαιοπρόσοδος μειώνεται για το ίδιο προϊόν με την απομάκρυνση από την αγορά.

ΠΩΣ ΚΑΤΑΝΕΜΕΤΑΙ Η ΓΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ;

Η γεωργική γη πρέπει να χρησιμοποιηθεί για καλλιέργεια όχι μόνο ενός προϊόντος, αλλά πολλών. Δεδομένου ότι η έκτασή της είναι περιορισμένη, προκύπτει ένα σημαντικό πρόβλημα: πώς θα γίνει η κατανομή των διάφορων καλλιεργειών στη γεωργική γη.

Ο ιδιοκτήτης της γης γενικά προσβλέπει στην αποκόμιση της μέγιστης προσόδου που μπορούν οι διάφορες καλλιέργειες.

...συνέχεια

ΠΡΟΪΟΝ	ΕΣΟΔΑ ΑΝΑ 100KG	ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΚΜ
Δημητριακά	80	40	5
Λαχανικά	50	20	3
Φρούτα	26	12	1
Μέλι	18	8	0,5

$$\Gamma\delta\eta\mu\eta\tau\rho\iota\alpha\kappa\acute{\alpha} = 100 * (80 - 40) - 100 * 5 * 1 = 3500$$

$$\Gamma\lambda\alpha\chi\alpha\eta\iota\kappa\acute{\alpha} = 100 * (50 - 20) - 100 * 3 * 1 = 2700$$

$$\Gamma\phi\rho\acute{\omicron}\tau\alpha = 100 * (26 - 12) - 100 * 1 * 1 = 1300$$

$$\Gamma\mu\acute{\epsilon}\lambda\iota = 100 * (18 - 8) - 100 * 0,5 * 1 = 950$$

$$\Lambda\delta\eta\mu\eta\tau\rho\iota\alpha\kappa\acute{\alpha} = (80 - 40) / 5 = 8$$

$$\Lambda\lambda\alpha\chi\alpha\eta\iota\kappa\acute{\alpha} = (50 - 20) / 3 = 10$$

$$\Lambda\phi\rho\acute{\omicron}\tau\alpha = (26 - 12) / 1 = 14$$

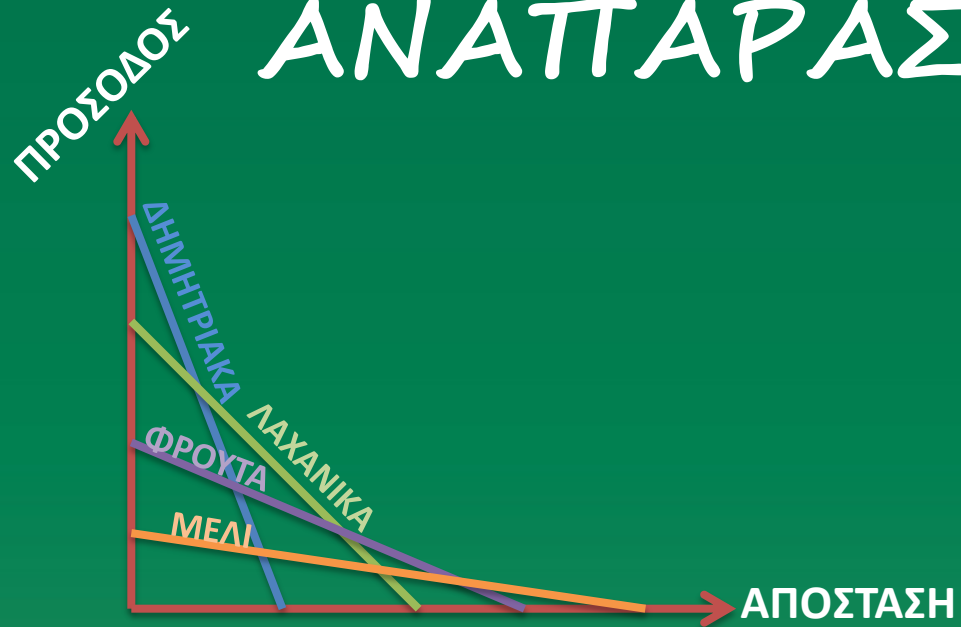
$$\Lambda\mu\acute{\epsilon}\lambda\iota = (18 - 8) / 0,5 = 20$$

ΟΡΙΑ
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

Τα όρια καλλιέργειας υποδηλώνουν ότι τα δημητριακά προκειμένου να αποφέρουν τη μέγιστη πρόσοδο θα πρέπει να καλλιεργούν το πολύ 8 χλμ μακριά από την πόλη, τα λαχανικά το πολύ 10 χλμ από την πόλη κ.ο.κ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΑΡΑΣΤΑΣΗ

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΑΙΟΠΡΟΣΟΔΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

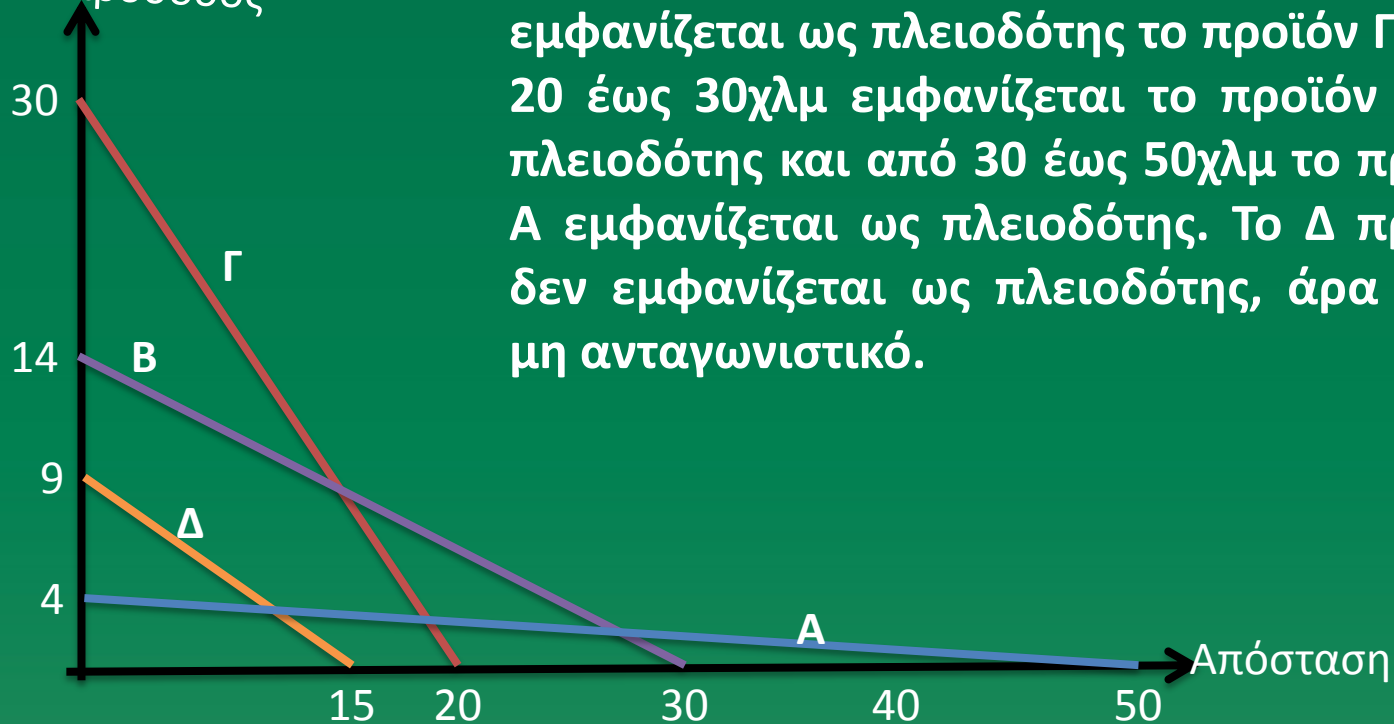

ΠΡΟΪΟΝ	ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	ΓΑΙΟΠΡΟΣΟΔΟΣ
Α	0	10	6	0	4
	10	10	6	1	3
	20	10	6	2	2
	30	10	6	3	1
	40	10	6	4	0
Β	0	18	4	0	14
	10	18	4	8	6
	20	18	4	10	4
	30	18	4	14	0
Γ	0	50	20	0	30
	10	50	20	20	10
	20	50	20	30	0
Δ	0	12	3	0	9
	5	12	3	3	6
	10	12	3	6	3
	15	12	3	9	0

...συνέχεια

Γαιοπρόσοδος

Σύμφωνα με το διάγραμμα, από 0 έως 20χλμ εμφανίζεται ως πλειοδότης το προϊόν Γ. Από 20 έως 30χλμ εμφανίζεται το προϊόν Β ως πλειοδότης και από 30 έως 50χλμ το προϊόν Α εμφανίζεται ως πλειοδότης. Το Δ προϊόν δεν εμφανίζεται ως πλειοδότης, άρα είναι μη ανταγωνιστικό.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

Ο Thünen εισήγαγε μια νέα έννοια, αυτή της οικονομικής προσόδου. Για τον υπολογισμό της λαμβάνονται υπόψη τα κόστη ευκαιρίας, δηλαδή τα κόστη που θα μπορούσαν να προκύψουν από τη χρησιμοποίηση της γης με διαφορετικό τρόπο.

ΑΡΣΗ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΤΗÜΝΕΝ

Οι υποθέσεις του Thünen καταπίπτουν λόγω βελτίωσης της τεχνολογίας και διαμόρφωσης χώρου. Συγκεκριμένα:

- ✓ Τα έξοδα μεταφοράς δεν είναι αναλογικά
- ✓ Μεταβολή στην ένταση της χρήσης του εδάφους
- ✓ Υπάρχουν διαφορές στη γονιμότητα
- ✓ Υπάρχουν περισσότερα μέσα μεταφοράς
- ✓ Υπάρχουν περισσότερες πόλεις

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Το υπόδειγμα του Thünen εξακολουθεί να αποτελεί μία χρήσιμη αναφορά για τη χωροθέτηση της γεωργικής παραγωγής, παρουσιάζει όμως μια σειρά από αξεπέραστα προβλήματα:

- ➔ Γενικεύει, δεν εξειδικεύει
- ➔ Οι υποθέσεις είναι μη ρεαλιστικές
- ➔ Υποθέτει ότι οι άνθρωποι σκέφτονται οικονομικά
- ➔ Οι καλλιέργειες δεν αποτελούν ομόκεντρους κύκλους

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λαμπριανίδης Λόης (2001), *Οικονομική γεωγραφία: στοιχεία θεωρίας και εμπειρικά παραδείγματα*, Αθήνα: Πατάκης, σσ. 15-204. (Διδακτικό εγχειρίδιο)
- Γιαουτζή Μαρία (2011). Πανεπιστημιακές Σημειώσεις στην Οικονομική Γεωγραφία.
- Κουρλιούρος Ηλίας (2011), *Διαδρομές στις Θεωρίες του Χώρου, Οικονομική Γεωγραφία της παραγωγικής αναδιάρθρωσης και της άνισης ανάπτυξης*, Αθήνα: Προπομπός σσ 15-400.
- Γιώτη-Παπαδάκη Όλγα (2011). Εισαγωγή στην Οικονομική Γεωγραφία, Αθήνα: Κριτική, σσ 10-240.
- Καραβέλη Ελένη (2009). Ανισότητες, Συγκεντρώσεις και Νέα Οικονομική Γεωγραφία, Αθήνα: Gutenberg.
- Λεοντίδου Λίλα (2011). Αγεωγράφητος χώρα. Ελληνικά Είδωλα στους Επιστημολογικούς Αναστοχασμούς της Ευρωπαϊκής Γεωγραφίας, Αθήνα: Προπομπός.

Επιπρόσθετη Βιβλιογραφία

- Allen J., Massey D. and Cochrane A. (1998) *Rethinking the Region*
- Armstrong and Taylor *Regional Economics and Policy*
- Bryson J., Henry N., Keeble D. and Martin R. (eds) (1999) *The Economic Geography Reader*, Chichestr: Wiley
- Clark G., Feldman M and Gertler M. (2000) *The Oxford Handbook of Economic Geography*. Oxford: Oxford UP
- Daniels P. (2001) *Human Geography. Issues for the 21st century*
- Dickens P. (2005) *Global Shift*, London: Paul Chapman
- Krugman P. (1991) *Geography and Trade*. Cambridge Mass: MIT Press
- Lee R. and Wills J. (eds) (1997) *Geographies of Economies*, London: Arnold
- Sassen S. (1999) *Globalisation and its Discontents*
- Sheppard E. and Barnes T. *A Companion to Economic Geography*, Blackwell